

"BE ABLE TO MEET"

GHID PENTRU PROIECTUL ERASMUS+ ÎMPOTRIVA EXCLUDERII

INTRODUCERE

1. MĂSURILE CE TREBUIE LUATE PENTRU A ACCESIBILIZA CULTURA ÎN BENEFICIUL DEPLIN AL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

2. PROIECT ȘI ATELIERE ÎN CADRUL „BE ABLE TO MEET”

- partenerii de proiect și activitățile lor de proiect

3. INSTITUȚIA CULTURALĂ MODEL:

- securitatea tehnică a clădirilor

- personal/angajați

- abordare

- finanțare

- noile tehnologii

4. REZUMAT

INTRODUCERE

Atunci când ne imaginăm cum ar trebui să fie o instituție culturală contemporană și modernă, trebuie să o asociem cu un concept de cultură puțin mai larg și nu să ne limităm doar la creația artistică și recepția ei. Cultura, cum este ea percepută în ziua de azi, include în primul rând modurile de viață și de conviețuire a oamenilor, sistemele de valori, moralitatea, dreptul, știința, religia, munca, moștenirea culturală, etica etc.

„Este un set de valori care îl fac pe om mai uman” –

I.Wojnar.

Realitatea culturală înțeleasă în acest mod s-a reflectat în cultura țărilor vest-europene la definirea drepturilor omului ca și accesibilitate, dar în sens larg (acces la cultură, la muncă, la studii, la viață decentă).

Acest lucru a dus la o egalizarea a drepturilor de acces la cultură ale tuturor beneficiarilor, indiferent de dizabilitate, viziune asupra lumii, statut social sau financiar.

În secolul XX, Europa de Vest s-a confruntat cu un val de mișcări sociale, care a dus, în consecință, la elaborarea legislației ce vizează cetățenii cu dizabilități. În țările post-comuniste, acest proces a fost și este mai lent, fiind încă în derulare.

De aici apare întrebarea: CE MĂSURI TREBUIE LUATE PENTRU A ACCESIBILIZA CULTURA ÎN BENEFICIUL DEPLIN AL PERSOANELOR „EXCLUDE”? Răspunsul nostru la această întrebare este o propunere de a crea o instituție culturală model, care include abordări, soluții organizatorice și tehnice, care să permită persoanelor „excluse” să participe pe deplin la cultură. Pe scurt, dorim să creăm condițiile pentru a ne „putea întâlni” (be able to meet) la mijloc cu toții.

1. MĂSURILE CE TREBUIE LUATE PENTRU A ACCESIBILIZA CULTURA ÎN BENEFICIUL DEPLIN AL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități definește persoanele cu dizabilități ca fiind:

„Persoanele cu dizabilități includ persoanele care au incapacități fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale pe termen lung, care, în interacțiune cu diferite bariere, pot împiedica participarea lor deplină și efectivă la viața socială în condiții de egalitate cu ceilalți”.

Dizabilitatea este definită de limbaj, infrastructură, activitatea entităților, modelele sociale și lingvistice aplicabile.

Distingem astfel diferite tipuri de dizabilități: vizuală, auditivă și lingvistică, intelectuală, fizică. Termenul de dizabilitate nu are o definiție fixă. Fiecare persoană reacționează diferit. Mulți suferă de o combinație de diferite afecțiuni medicale. Dizabilitatea este stabilită la nivel individual. Astfel, și nevoile se schimbă. Tehnologiile care ajută persoanele cu dizabilități trebuie personalizate și să fie ușor de utilizat.

Principiul proiectului BE ABLE TO MEET – accesibilizarea și incluziunea socială.

Toate activitățile sunt conduse, în primul rând, de ideea de „deschidere a ușii”, de punere la dispoziție a bunurilor culturale persoanelor care doresc să participe activ la acestea, creând, dar și prezentându-și operele, indiferent de dizabilitate sau de statutul social sau financiar al acestora. De aceea, trebuie elaborate standarde: de adaptare a dotărilor clădirilor și de elaborare a abordărilor ce vizează persoanele cu dizabilități. O astfel de provocare a fost acceptată de partenerii proiectului „Be able to meet” din cadrul programului Erasmus+.

2. PROIECT ȘI ATELIERE „BE ABLE TO MEET”

Scopul principal al proiectului este de a deprinde noi abilități și de a extinde competențele existente pentru a lucra cu persoane cu dizabilități și de a le ajuta astfel să participe la cultură. Noile abilități vor face posibilă pregătirea unei oferte culturale pentru orice nivel, precum și adăugarea de descrieri audio și subtitrări pentru cei cu deficiențe de auz. Scopul proiectului este promovarea accesibilizării culturii prin formarea și sprijinirea personalului instituțiilor culturale, care la rândul său va aplica soluțiile și competențele dobândite pentru a elimina obstacolele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități.

Proiectul „Be Able to Meet” se concentrează pe sarcini concrete: - cunoașterea specificului dizabilităților individuale, precum și posibilitatea adaptării artei la nevoile unei recepții senzoriale diferite - introducerea de programe educaționale care să permită implementarea ideii de acces larg la cultură și artă prin eliminarea obstacolelor arhitecturale, de abordare, mentale și financiare, permițând astfel participarea activă a persoanelor cu dizabilități la receptarea artei și la crearea acesteia. Obiectivul principal al activităților vizează persoanele angajate în: centre culturale, teatre, muzee, cinematografe – animatori culturali profesioniști. Proiectul a permis astfel instruirea și sprijinirea în mod inovator identificării nevoilor instituțiilor culturale de a deservi beneficiarii cu dizabilități: de vedere, auz, mobilitate sau intelectuale.

Noile competențe, adaptarea completă a ofertei culturale pentru persoanele cu dizabilități, vor fi astfel incluse permanent în repertoriul instituțiilor participante la proiect: Centrum Kultury Wrocław-Zachod (Polonia), Asociația Culturală Replika (România) și Asociația Culturală Idea Gestion (Spania), dar și altele, deoarece obiectivul proiectului este și de a transfera aceste cunoștințe și altor persoane interesate. Proiectul trebuie înțeles ca fiind primul pas către crearea unei „instituții culturale model”, bazată în mare parte pe angajați pregătiți profesional pentru a lucra cu persoane cu dizabilități (atât ca spectatori, cât și ca artiști). Astfel, proiectul a inclus trei sesiuni de formare intensive pentru pregătirea personalului, atât din punct de vedere tehnic, cât și al modului în care este privită această problemă. Proiectul a dus la dezvoltarea de atitudini adecvate față de persoanele cu dizabilități în activitatea zilnică. Atelierele organizate de fiecare dintre partenerii proiectului „Be Able to Meet” au permis dobândirea de noi abilități și competențe:
în Polonia - prin atelierul intitulat „Model Cultural Institution” (Instituția culturală model)

în România- „The use of art therapy and other methods to include people with physical and intellectual disability” (Utilizarea terapiei prin artă și a altor metode pentru includerea persoanelor cu dizabilități fizice și intelectuale)

în Spania (Catalonia)- „audio description, subtitles, Didu - methods to involve the blind and the deaf in cultural activities” (Descriere audio, subtitrare, Didu – metode de implicare a persoanelor cu deficiențe de vedere și auz în activități culturale)

- Partenerii de proiect și activitățile lor de proiect

Partenerii selectați pentru proiect sunt instituții cu experiență în lucrul cu persoanele cu dizabilități, constând în integrarea persoanelor excluse, dar și a celor ale căror activități sunt conduse de o idee similară de contracarare a stereotipului de percepere a persoanelor cu dizabilități ca formând o comunitate închisă, pasivă și non-creativă.

☒ Polonia- Centrum Kultury Wrocław-Zachod

Misiunea Centrum Kultury Wrocław-Zachod este de a se concentra asupra vieții sociale dintr-o anumită comunitate, de a crea un loc original, de a proteja tradițiile și modelele culturale, precum și de a asigura integrarea socială prin animație socio-culturală, educație culturală și promovarea fenomenelor artistice.

Centrul implementează proiecte culturale originale, permițând tuturor, indiferent de vârstă, statut social și dizabilitate, să devină activ cultural și să dezvolte abilități artistice. Instituția dezvoltă soluții pentru programe, dar și organizatorice și tehnice, care să permită persoanelor „excluse” să participe pe deplin la cultură. Centrul este una dintre primele instituții din Polonia care a ajutat persoanele nevăzătoare și cu deficiențe de vedere să descopere arta cinematografică prin introducerea descrierilor audio la proiecțiile sale de film. De la înființare, și anume din 2002, centrul desfășoară activități în beneficiul persoanelor cu dizabilități, excluse social și financiar, vizând integrarea persoanelor fără dizabilități cu comunitatea de persoane cu dizabilități. Toate activitățile centrului se bazează pe ideea de „deschidere a ușii”, de a pune bunurile culturale la dispoziția persoanelor care doresc să participe activ la cultură, dar și să creeze, facilitând prezentarea lucrărilor acestora. Este o instituție care mobilizează creativ persoanele excluse de mulți ani. Persoanele cu dizabilități sunt invitate la: spectacole de teatru, concerte, proiecții de film și ateliere artistice. De asemenea, centrul are o vastă experiență în implementarea proiectelor adresate persoanelor cu dizabilități:

- ☒ Proiectul „Open Doors – Integration” (Uși deschise - Integrare) (din 2003) a fost un atelier artistic pentru participanții fără și cu dizabilități, care a facilitat dezvoltarea creativă a participanților, instruirea persoanelor în vederea acceptării diferențelor, acordării de respect și al dezvoltării imaginației și a talentelor;
- ☒ TON- International Review of Creativity of People with Disabilities (Revista internațională de creativitate a persoanelor cu dizabilități) (2017-2022) - prezentări din partea soliștilor cu dizabilități, artiștilor vizuali, teatrelor din Polonia și alte țări europene;
- ☒ „Iceland and Poland against exclusion from culture” (Islanda și Polonia împotriva excluderii culturale) (2013-2016) - un schimb artistic internațional bazat pe ideea de descriere audio,

promovarea patrimoniului cultural al ambelor țări și aprofundarea înțelegerii dintre polonezi și islandezi;

- ☒ „New employability skills and business creation in the audio description and subtitling sector (CASTLE)” (Noi abilități pentru angajarea și crearea de întreprinderi în sectorul descrierilor audio și subtitrărilor (CASTLE));
- ☒ „Young people in the lens” (Tinerii în prim-plan) - un proiect de film care a implicat tineri cu cerințe educaționale speciale (defavorizați),
- ☒ „Let’s open cinemas” (Să deschidem cinematografele) - proiect adresat persoanelor nevăzătoare și cu deficiențe de vedere, pe parcursul căruia participanții și-au creat propriile filme de animație;
- ☒ „Excluded from culture” (Exclus din cultură) – proiect pentru popularizarea metodei de elaborare a descrierilor audio și a subtitrărilor pentru persoanele surde și cu deficiențe de auz în diverse activități: concerte, spectacole, filme, ateliere;

Centrum Kultury Wrocław-Zachod a organizat ateliere de formare pe tema adaptării instituțiilor culturale pentru persoanele cu dizabilități din punct de vedere arhitectural, organizatoric, tehnic, financiar și al ofertei culturale”.

ATELIER PRIVIND DEZVOLTAREA UNEI INSTITUȚII CULTURALE MODEL:

Vorbitori:

- ☒ Foundation without Barriers (Fundația fără bariere) (Maciej Augustyniak) a prezentat un model de instituție culturală bine pregătită din punct de vedere arhitectural și tehnic
- ☒ Open Culture and Art Foundation (Fundația pentru Cultură și Artă Deschisă) (Marta Zaczekiewicz) a prezentat metodele care facilitează recepția culturii de către persoanele cu dizabilități: descrierile audio și subtitrările pentru persoanele cu deficiențe de auz
- ☒ Dabrowka Petrow și Beata Gryc Skotniczna – angajați ai Centrum Kultury Wrocław-Zachod, au prezentat proiectele internaționale, naționale și locale adresate persoanelor cu dizabilități și de adaptare a diferitelor instituții pentru a le face mai accesibile persoanelor cu dizabilități.

- Securitatea tehnică și a clădirilor

Instituția trebuie să fie pe deplin adaptată din punct de vedere arhitectural și al dotărilor pentru a compensa dificultățile întâmpinate de persoanele cu dizabilități. Tehnologie – dezvoltarea acesteia va contribui la eliminarea barierelor și la îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități. Utilizarea soluțiilor moderne (proiectare modernă) va asigura o participare egală și independentă la viața socială pentru persoanele cu dizabilități.

Provocările întâmpinate de instituțiile culturale – trebuie elaborate standarde: de adaptare a dotărilor clădirilor și de elaborare a abordărilor ce vizează persoanele cu dizabilități.

Accesibilitatea arhitecturală:

- scările, coridoarele, traseele pietonale din incintă trebuie să nu prezinte obstacole și să ofere posibilitatea deplasării persoanelor aflate în scaune cu rotile;
- existența unor marcaje adecvate
- uși cu deschidere largă
- căi de acces adaptate
- toalete adaptate persoanelor cu dizabilități fizice: spațioase, cu mânere și indicatoare speciale
- includerea de ascensoare (de preferință cu ghid audio, marcaje mari pentru butoane convexe)
- includerea de descrieri în Braille
- planșe/exponate tactile în muzee
- subtitrări/pictograme
- montarea unei bucle de inducție magnetică, care să ajute persoanele cu aparate auditive, prin controlarea volumului sonor în mod corespunzător

Pentru persoanele cu dizabilități intelectuale, autism sau tulburări senzoriale, este necesar să se asigure:

- o iluminare diferită, mai slabă, întunecată
- subtitrări ușor de înțeles, descrieri clare, simple și scurte
- conținut vizual simplificat (în format teletext)
- posibilitatea de controlare a contrastului de culoare

Accesibilitate digitală:

- ☒ acces la internet, rețele sociale
- ☒ site-uri web
- ☒ Internet (persoanele cu dizabilități își îmbunătățesc competențele folosind platforme online).
- ☒ site-uri web digitale și aplicații mobile ale entităților publice

Accesibilitatea informației și a comunicării:

- ☒ furnizarea de informații privind amenajarea spațiilor din clădire, cel puțin vizual: planuri, diagrame, marcaje direcționale
- ☒ tactile:
 - Hărți tactile colorate în sistem tiflografic - marcaje cu textură variabilă adăugate pe podea pentru nevăzători sau hărți tactile tiflografice, care pot fi citite cu ajutorul degetelor sau de către persoanele cu deficiențe de vedere

- Modele 3D - hărți texturate

sau cu ghid audio (informații furnizate cu ajutorul terminalelor infochioșc, infomat, înregistrări audio pe site-uri web), care permit, de exemplu, unei persoane nevăzătoare să se orienteze independent pentru a ajunge într-o anumită locație

- semnale sonore, aplicații pentru nevăzători și cu deficiențe de vedere

În plus, este necesară asigurarea în cadrul instituției de echipamente pentru:

- ☒ descrieri audio - metodă ce facilitează receptarea bunurilor culturale de către persoanele cu dizabilități de vedere, vârstnici
- ☒ subtitrări pentru persoanele cu deficiențe de auz

Orice instituție care este adaptată complet sau parțial pentru asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități trebuie să aibă marcaje corespunzătoare, și anume indicatoare speciale de accesibilitate.

Departamentul de design grafic al Națiunilor Unite - Departamentul de Informații Publice din New York a proiectat un nou simbol de accesibilitate. Noul SIMBOL pentru ACCESIBILITATE este format dintr-un cerc, în care se află o reprezentare simetrică a unui om, o siluetă universală cu brațele deschise. Simbolul crește gradul de conștientizare socială și marchează locurile, instituțiile amenajate pentru accesul persoanelor cu dizabilități.

-Personal/angajați

În general, persoanele cu dizabilități au o participare sporadică la evenimentele organizate de instituțiile culturale. Includerea unui beneficiar „exclus social” cu dizabilități în activitatea unei instituții este o provocare uriașă. Fiecare instituție culturală trebuie să țină cont la pregătirea sa pentru includerea persoanelor „excluse” și de propriul personal, care trebuie instruit în mod corespunzător. Lucrul în echipă trebuie să decurgă diferit, în condițiile specificate de instituție și în formula elaborată de director și colegi. Astfel, trebuie dezvoltate atitudini adecvate în munca de zi cu zi față de persoanele cu dizabilități. În procesul de integrare a persoanelor cu dizabilități, angajații trebuie să atingă un nivel de acceptare psihologică și socială a acestora. Prin urmare, comportamentul angajaților este important și ar trebui să coincidă sau să fie îndrumat de normele și obiectivele instituției. Astfel, intensitatea și frecvența, de exemplu, a relațiilor dintre angajați, și anume de prietenie, asistență după muncă, sunt importante. Deprinderea atitudinilor corecte și dorite contribuie la construirea unei relații de încredere, a unei bune cooperări, dar și la consolidarea motivației de acțiune. În prezentul plin de incertitudine și amenințări, valorile cheie trebuie să fie încrederea, prietenia, respectul și pasiunea pentru creație. Aceste valori echivalează cu categoria financiară (economică) din fiecare activitate, stimulează modul de gândire și influențează calitatea muncii. Conceptele etice și morale menționate mai sus trebuie să se regăsească în comportamentul angajaților din instituțiile culturale, astfel încât aceștia să poată contribui la crearea valorilor dorite. Cu alte cuvinte, instituțiile culturale care lucrează în beneficiul celor „excluși” trebuie să angajeze persoane cu valori etice înalte, inclusiv de empatie, și să ofere sprijin moral celor „excluși” și familiilor acestora. Astfel aceste lucruri ar

trebuie să îi caracterizeze pe angajații Instituției Culturale Model, care, prin complexitatea funcțiilor și responsabilităților lor, participă la procesul de includere a persoanelor „excluse” în societate. Aceștia nu sunt doar angajați ai unui departament, ci toți angajații instituției. Formarea unui astfel de colectiv de angajați este posibil prin recrutarea corespunzătoare, monitorizarea comportamentelor adecvate, explicarea clară a valorilor importante pentru instituție și comunicarea tuturor cerințelor față de angajați. Cursurile, atelierile, sesiunile de formare și călătoriile de integrare contribuie la crearea unui colectiv de angajați responsabil, care să poată face față provocărilor din cadrul instituției lor. Personalul astfel pregătit poate desfășura, în legătură cu activitățile lor ce includ persoane cu dizabilități, sesiuni de instruire dedicate angajaților din alte instituții culturale, de exemplu, din orașele mai mici. Toate activitățile în beneficiul persoanelor „excluse” trebuie urmate de plasarea (angajarea) persoanelor cu dizabilități în instituții culturale.

Abordare

Cunoașterea nevoilor persoanelor „excluse”, contactarea acestora și a familiilor acestora, comunicarea cu și ascultarea acestora și îndeplinirea așteptărilor acestora. Considerăm că este nevoie de elaborarea de abordări care să integreze o comunitate sănătoasă cu una „exclusă” în toate aspectele activităților desfășurate. Abordările trebuie incluse în repertoriul zilnic, alături de sugestiile venite din partea tuturor, și vor oferi posibilitatea de a folosi bunurile culturale nu doar la implementarea unor proiecte ocazionale, ci și în fiecare zi. Instituțiile culturale vor putea organiza ateliere în fiecare domeniu artistic și vor putea asigura participarea la activități, unde își vor putea realiza și împărtăși reușitele cu ceilalți.

Experiența anterioară ne arată că persoanele cu dizabilități participă la activități nu numai pregătite special pentru ei, adaptate corespunzător din punct de vedere organizatoric și tehnic, ci și la toate celelalte, solicitând astfel realizarea propriilor visuri. Astfel, trebuie să organizăm pentru ei cursuri artistice și ateliere, expoziții, proiecții de filme, spectacole. Este nevoie de măsuri mai ample și orientate spre viitor. Obiectivele unei instituții culturale model rezultă din experiența și observațiile precedente, precum și din imaginea unei astfel de instituții în viitor. Acestea ar trebui să fie:

educaționale

- ☒ Diseminarea bunurilor culturale către persoanele „excluse”.
- ☒ Educarea comportamentelor comun acceptate.
- ☒ Dezvoltarea intereselor culturale ale persoanelor „excluse”.
- ☒ Instruirea angajaților altor instituții culturale.
- ☒ Îmbunătățirea calificărilor și competențelor personalului care desfășoară activități culturale și organizează evenimente.

motivante

- ☒ Înlăturarea barierelor fizice și mentale din calea accesului la o varietate de evenimente culturale.
- ☒ Motivarea socială a persoanelor „excluse”, indiferent de vârstă, sex și dizabilitate.

- ☒ Angajarea persoanelor „excluse” (angajarea de persoane „excluse” cu contract de muncă, în felul acesta vor putea fi simultan ambasadori și consultanți de încredere pentru persoanele fără dizabilități și vizitatori cu dizabilități în cadrul unei instituții culturale).
- ☒ Facilitarea participării active a persoanelor „excluse” la activități culturale.

sociale și formatoare de cultură

- ☒ Contracurarea „excluziunii” sociale.
- ☒ Integrarea socială în măsurile comune ale diferitelor grupuri.

Toate activitățile Instituției Culturale Model au ca scop contracurarea discriminării sau prejudecăților față de persoanele cu dizabilități, conform cărora o persoană cu dizabilități este considerată inferioară. Discriminarea și reticența față de persoanele cu dizabilități sunt la ordinea zilei, în special pe piața muncii. Activitățile artistice ce includ participarea persoanelor cu dizabilități și educația permanentă a persoanelor fără dizabilități reprezintă o soluție pentru modificarea comportamentului și a atitudinilor sociale.

- aspecte financiare

Atunci când se dezvoltă o instituție model, care să lucreze în beneficiul persoanelor „excluse” de la participarea la cultură, este important ca strategia și ideea de individualitate să fie oficializate. Fiecare valoare creată într-o instituție culturală este asociată cu volumul de muncă, resursele materiale, creativitatea și talentul autorilor lor. Amenajarea fiecărei instituții de cultură într-un loc accesibil, convenabil pentru toată lumea, indiferent de gradul de excludere, adaptarea acesteia din punct de vedere tehnic, al personalului organizatoric, necesită și o asistență financiară adecvată. Totuși, în cazul dezvoltării unei instituții model, accesibilă și persoanelor cu dizabilități, este necesară căutarea unei soluții sistematice pentru finanțarea sa pentru următorii ani. Finanțarea trebuie garantată de autoritățile locale și de ministerele culturii.

- noile tehnologii:

Noile tehnologii încep să creeze oportunități și posibilități complet noi pentru persoanele cu dizabilități. În fiecare an crește numărul de dispozitive, aplicații și programe, ce ajută persoanele cu dizabilități să își crească șansele de angajare pe piața muncii, făcând posibilă utilizarea pe deplin a ofertei culturale. Noile tehnologii reprezintă o șansă pentru persoanele cu dizabilități de a avea o viață de zi cu zi mai bună, dar și de a trăi mai eficient și adesea independent. Câteva exemple de soluții moderne, care pot fi comparate cu tehnologia „spațială”:

- **Utilizarea exoschelelelor**, cu ajutorul cărora persoanele paralizate pot sta din nou în picioare.

- **Implanturile de bio-retină** acționează ca o cameră microscopică conectată direct la sistemul nervos uman, restabilind vederea.

- **Smartphone-urile touchless**, și anume cu control fără atingere, concepute pentru persoanele cu deficiențe motorii.

- **Imprimantele 3D** care permit tipărirea de modele digitale, foarte utile pentru nevăzători.
- **Talkitt** permite persoanelor cu tulburări grave de vorbire să vorbească.
- **Timocco** pentru cei mai tineri, care se luptă cu diferite tipuri de deficiențe motorii și cognitive. Transformarea terapiei în distracție ajută la tratarea, de exemplu, a paraliziei cerebrale, ADHD-ului sau autismului.
- **Kinec Translator** bazat pe analiza și recunoașterea gesturilor, afișează cuvintele asociate acestora și invers. O aplicație ce permite celor cu deficiențe de auz să comunice cu alte persoane.
- **Sesame Phone** a fost creat pentru persoanele cu dificultăți motorii și face posibilă scrierea cu precizie pe ecran, fără atingere. Sesame Phone vine de la celebra replică „Open Sesame!” (Sesam deschide-te), dispozitivul deprinzând mișcările capului utilizatorului. Astfel, utilizatorul poate muta cursorul pe ecran și poate adăuga comenzi vocale.
- **Tehnologii de sprijin** care permit deschiderea ușilor, aprinderea luminii, apelarea numerelor de telefon, accesarea Internetului etc.

Exemple de activități pentru persoanele cu dizabilități în Polonia

- ☒ Teatre care reunesc persoane cu dizabilități: Teatr 21, Warsztatowa Grupa Stowarzyszenie, familiile și prietenii persoanelor cu sindrom Down, Teatr Edycja Limitowana
- ☒ Catalogul olfactiv, de mirosuri colectate în biblioteca Școlii și Centrului Educațional pentru Copiii Nevăzători din Owińska.
- ☒ Muzeul Tiflografic din Owińska.
- ☒ Parcul de orientare spațială din zona școlii speciale și educaționale pentru copii nevăzători din Owińska,
- ☒ Traseele naturale cu marcaje speciale, panouri educaționale, de ex. în munții Karkonosze, în parcul peisagistic Rudawski din Podgórze.

☒ Asociația Culturală Replika din România

Centrul de Teatru Educațional REPLIKA situat în sectorul 4 din București a fost conceput ca un spațiu independent, interdisciplinar, pentru a promova colaborarea între artiștii profesioniști și membrii comunităților vulnerabile, dar și să aducă teatrul mai aproape de un public tânăr profund implicat în societate.

Asociația Culturală REPLIKA cooperează din 2011 cu persoane defavorizate. Replika este convinsă că accesibilitatea trebuie realizată prin educație, prin artă ca formă de consolidare a grupurilor sociale excluse, care își exprimă nevoile și așteptările. Replika promovează astfel accesul liber la educația culturală ca drept fundamental, promovând extinderea accesului liber și egal la cultură pentru toate tipurile de public.

Replika crede în conceptul de artist activist, care reflectă societatea și transcende realitatea curentă, în utopiile educaționale devenite realitate, în pedagogia ca proces

comun de construire a istoriei unei comunității, în teatrul bazat pe cooperare și respect pentru toți.

Asociația Culturală Replika are experiență relevantă în desfășurarea de activități de teatru cu tineri și manifestă un mare interes în crearea de spectacole pe teme precum: drepturile civile ale copiilor, participarea democratică la luarea deciziilor, participanții civici ai tinerei generații, documentarea temelor cu impact major asupra societății românești. În 2015, Replika a fondat un spațiu unic în București - Centrul de teatru educațional Replika - dedicat cooperării dintre artiști și comunitățile marginalizate, excluse, oferind astfel o voce categoriilor excluse social și politic și creând un teatru pentru incluziune, autoreprezentare, participare democratică și solidaritate.

ATELIER:

REPLIKA a organizat la București un atelier de formare intitulat „The use of art therapy and other methods to include people with physical and intellectual disability” (Utilizarea terapiei prin artă și a altor metode pentru includerea persoanelor cu dizabilități fizice și intelectuale).

☒ De asemenea, a organizat și activități artistice (practice) de integrare a participanților, în principal, cu persoane cu hipoacuzie totală sau parțială.

☒ Din portofoliul Replika menționăm spectacolul one woman show intitulat „Toată liniștea din lume” – care vorbește despre problemele persoanelor cu dizabilități și ale îngrijitorilor acestora, despre obstacolele și problemele cauzate de lipsa accesibilității și adaptare a locurilor la nevoile persoanelor cu dizabilități, despre lipsa de empatie a angajaților diverselor instituții, despre lipsurile financiare.

☒ Rolul teatrului educațional în creșterea gradului de conștientizare a publicului Pe baza scenariilor scrise și a spectacolelor jucate, fondatorii/angajații Asociației Culturale Replika au arătat participanților, în ceea ce privește activitatea din sectorul teatral, soluții care pot fi introduse în munca de zi cu zi cu copiii cu deficiențe de auz și surzi. Măsurile care păreau imposibil de implementat s-au dovedit a fi simple atunci când a fost găsită o modalitate comună de comunicare.

☒ Un alt atelier s-a intitulat "Connect, adapt, learn – UNATC practices for people with special needs” (Conectează, adaptează, învață – Practici UNATC pentru persoane cu nevoi speciale), care a fost prezentat de colaboratorul Asociației Replika, UNATC-Universitatea Națională de Teatru și Film I.L. Caragiale din București, România. Pe parcursul atelierului, participanții au descoperit mai multe jocuri de integrare, pe baza cărora au fost discutate specificațiile de lucru cu persoanele cu dizabilități. Sesiunea s-a încheiat cu un tur al clădirii și facilităților Universității.

☒ Tehnici de terapie prin artă pentru vârstnici: Proiectul Vârsta4 - modul în care teatrul stabilește o legătură între diferite generații.

☒ Terapia prin educație muzeală pentru copii și adulți cu diverse dizabilități. Participanții au învățat ce soluții folosesc muzeele pentru a fi cât mai accesibile pentru fiecare tip de public, de ex. panouri senzoriale interactive și imagini realizate în 3D.

☒ De asemenea, Replika a facilitat și o întâlnire cu Maria-Lavinia Chițu, activistă, artistă, ambasadoare și instructor de limbaj mimico-gestural, ce provine dintr-o familie de surzi, și care a vorbit despre activitățile ei pentru copiii, tinerii și adulții cu deficiențe de auz. Participanții au descoperit cum se conturează viața unei persoane fără probleme de auz crescută de părinți surdomuți. Maria-Lavinia Chițu a prezentat o parte din realizările sale, printre care se numără și participarea la ediția românească a show-ului „Românii au talent” ca interpret mimico-gestural alături de dansatori surdomuți.

☒ În cadrul sesiunii organizate de Replika, au fost ținute și câteva cursuri practice de către Ana Maria Ursu - președintele Asociației Solidart și cofondatoare a Teatrului Basca din Timișoara, despre modul de lucru cu persoanele cu dizabilități.

☒ Aceasta a fost urmată de o prezentare realizată de Yolanda Crețescu Manolescu - psiholog clinician și psihoterapeut, despre terapia prin educație emoțională pentru lucrul cu persoane cu diverse tipuri de dizabilități. Pe baza prezentării pregătite, Yolanda Crețescu Manolescu a vorbit despre terapia ocupațională, pe care o folosește în munca de zi cu zi cu persoanele bolnave, cu vârstnici și persoane cu diverse tipuri de dizabilități. Cu ajutorul simțului tactil și prin masaj, le stimulează corpurile, inducând o stare de relaxare și de producere a hormonilor fericii. Prin intermediul acestor prezentări și ateliere, participanții au învățat cât de importantă este în terapie apropierea, sprijinul fizic și mental al unei alte persoane.

☒ **Spania- Asociația Culturală Idea Gestion**

Asociația Culturală Idea Gestion este o organizație non-profit fondată în 2000 de cetățeni polonezi și spanioli cu domiciliul în Barcelona, Catalonia. De la înființare, misiunea organizației a fost de a promova schimburile culturale, sociale și economice între Polonia și Catalonia, dar și de a dezvolta buna imagine a Poloniei și a polonezilor în Catalonia și în întreaga Spanie. Asociația, prin activitățile sale regulamentare, extinde domeniul de activitate existent prin abordarea problemelor legate de știință și de domeniul afacerilor pentru a răspunde pe deplin nevoilor Europei moderne. Potrivit Asociației, combinația dintre cultură, știință și afaceri și promovarea lor reciprocă reprezintă unul dintre cele mai importante aspecte ale dezvoltării unei cooperări între regiunile europene. Organizația își implementează activitățile prin schimburi culturale și științifice. Activitățile constau, în principal, în promovarea științei poloneze și catalane, organizarea de diverse cursuri și ateliere artistice, adaptate diferitelor grupe de vârstă și niveluri de calificare, dar și de cursuri și sesiuni de formare pentru tineri, de sensibilizare la diverse domenii ale artei prin jocuri și activități distractive, organizarea de expoziții cu participarea artiștilor polonezi și catalani, întâlniri cu artiștii, conferințe, proiecții de filme poloneze. Ideea din spatele Asociació Cultural este cea de asociație promovată de profesioniștii din sector, a căror misiune este de a stimula creativitatea și talentul oamenilor prin sinergia cooperării și interacțiunii cu alți creatori.

ATELIER:

Idea a organizat un atelier intitulat „Audio description, subtitles, Didu - methods to involve the blind and the deaf in cultural activities” (Descriere audio, subtitrare, Didu – metode de implicare a persoanelor cu deficiențe de vedere și auz în activități culturale).

☒ Acesta s-a bazat pe construirea unei hărți mentale a modului în care societatea ar trebui să se raporteze la persoanele cu dizabilități. Atelierul a fost condus de Josep Bécares (Fina), muzician, artist și activist pentru persoanele cu dizabilități. Josep Bécares a prezentat amenințările cu care se confruntă persoanele cu dizabilități motorii și a vorbit despre ce alte soluții pot fi disponibile în cazul diferitelor tipuri de dizabilități fizice și psihice.

☒ A doua zi a atelierului a început la Auditorium-Palau de Congressos din Girona – un loc care la prima vedere părea adaptat nevoilor persoanelor cu dizabilități: era prevăzut cu rampe și drumuri asfaltate în exterior pentru persoanele în scaune cu rotile. De asemenea, existau și toalete pentru persoanele cu dizabilități. Vizitând clădirea din exterior și analizând-o la interior, participanții au putut observa multe inadvertențe și pericole pentru persoanele cu dizabilități. Traseele pentru scaunele cu rotile se terminau cu pante abrupte, ce ar fi putut

duce la răsturnarea unor astfel de persoane în condiții de iluminat slab sau inexistent, dar și lipsa suportului suplimentar în interiorul toaletelor pentru persoanele cu dizabilități. De asemenea, s-a observat și imposibilitatea utilizării în siguranță a sălii de conferințe, precum și construcția defectuoasă a aleilor din parcare dedicată persoanelor cu dizabilități. În aulă au fost prezentate posibilitățile de accesibilizare arhitecturală, și anume prezența de scaune extensibile pentru persoanele în scaune cu rotile, dar și pericolele existente, și anume treptele de lângă astfel de locuri, care pot determina alunecarea unor astfel de scaune.

☒ Această prezentare a continuat cu cea realizată de Isaac Padros Suárez, persoană nevăzătoare și președintele Asociației Multicapacitats pentru nevăzători, alături de câinele său Guilty, unde a vorbit despre viața alături de un câine însoțitor, dar și despre activitățile asociației sale.

☒ La Center Civic Ter, gazda Esteve Farres Berenguer a prezentat noi tehnologii care pot fi folosite pentru a comunica cu persoanele cu dizabilități.

☒ Artistul Marcell Antunez a prezentat apoi cum poate fi prezentată arta audiovizuală folosind tehnologiile curente. Acesta, prin mișcările propriilor mâini și picioare, a reușit să manipuleze în timp real ceea ce se întâmplă în prezentarea sa. Datorită scheletului metalic și al echipamentului montat pe podea, Marcell Antunez a putut controla sunetul, imaginea și chiar dinamica unei scene date. Astfel, el a arătat participanților ce posibilități oferă tehnologia și ce ar putea face persoanele cu dizabilități cu ele.

REZUMAT

Persoanele cu dizabilități au o educație deficitară. Stilul de viață al unei persoane cu dizabilități se aplică nu numai acesteia, ci și familiilor lor. De asemenea, astfel de persoane au adesea și o situație financiară precară. Acest lucru este asociat în multe cazuri cu boli suplimentare și nevoia de a lua în permanență medicamente, de reabilitare, de a achiziționa echipamente necesare etc.

În prezent, DIZABILITATEA este percepută ca o caracteristică care nu oferă persoanei respective niciun fel de viață socială sau profesională. Problema ține, evident și de lipsa ofertelor pe piața muncii.

Utilizarea soluțiilor moderne va asigura o participare egală și independentă la viața socială pentru persoanele cu dizabilități. Îmbunătățirea situației lor sub toate aspectele le va deschide porțile către cultură și alte domenii. Accesibilizarea și incluziunea socială ne vor ajuta să venim în întâmpinarea nevoilor acestora, să ne putem întâlni (be able to meet) undeva la mijloc.

Această lucrare are licența Creative Commons **Atribuire-NeComercial-FărăDerivate 4.0 Internațional (CC BY-NC-ND 4.0)**. Pentru a obține o copie a licenței, accesează site-ul <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.ro>, sau trimite o solicitare către Creative Commons, 543 Howard St., 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.